

Psikolojik Danışma ve Rehberlikte Program Geliştirme

Serdar ERKAN

Gözden Geçirilmiş

4. Baskı

Prof. Dr. Serdar ERKAN

PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİKTE PROGRAM GELİŞTİRME

ISBN 978-605-318-803-2

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2022, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Şubat 2017, Ankara
Gözden Geçirilmiş 4. Baskı: Ağustos 2022, Ankara

Yayın-Proje: Zeynep Güler
Dizgi-Grafik Tasarım: Müge Çetin
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Koza Yayın Dağıtım AŞ
205. Cadde No: 4/2
Kahramankazan/ANKARA
Tel: (0312) 385 91 91

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 45553

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Hayat Arkadaşım Leyla ERKAN'a

YAZAR HAKKINDA

Prof. Dr. Serdar Erkan Lisans derecesini Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nden, yüksek lisans ve doktora derecelerini ise Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden Eğitimde Psikolojik Hizmetler alanında sırasıyla 1981, 1986 ve 1991 yıllarında aldı. Pittsburgh Üniversitesi (1994) ve Cincinnati Üniversitesi'nde (1996) doktora sonrası çalışmaları yaptı. İkinci doktora derecesini, Eğitim Yönetimi alanında Saskatchewan Üniversitesi'nden 2013 yılında aldı. Gazi Üniversitesi, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Doğu Akdeniz Üniversitesi ve Uluslararası Fırat Üniversitesi'nde; psikolojik danışman, öğretim görevlisi, öğretim üyesi, anabilim dalı başkanı, bölüm başkanı, merkez başkanı, yüksekokul müdürü ve dekan pozisyonlarında görev yaptı. Halen İstanbul Kültür Üniversitesi'nde öğretim üyesi olan Dr. Erkan evli ve iki çocuk babasıdır.

DÖRDÜNCÜ BASKIYA ÖNSÖZ

Bu baskıya girmeden önce yeni bir gözden geçirme yaptım. Birtakım yazım hatalarını düzelttim. Özellikle M.E.B.'in program uygulamaları açısından güncellemeler yaptım. Yine de kitapta yazılanların en güncel bilgiler olduğunu garanti edemiyorum maalesef. Ben güncellemeleri yaptıktan sonra, kitap basılana kadar olan sürede yeni değişiklikler yapılmış olabilir. Bu nedenle okurların söz konusu uygulamaların güncelliğini kontrol etmelerinde yarar olacaktır. Ülkemizde yaşanan ekonomik kriz nedeniyle artan baskı maliyetleri, kitap satın almayı çok külfetli hale getirmiştir. Bu soruna yönelik olarak, küçük de olsa bir katkı sağlayabilir düşüncesiyle pek güncelliği kalmayan ekleri kitaptan çıkardım. Kitap alırken kırk kez düşünmeyeceğimiz günlere ulaşmak dileğiyle...

Prof. Dr. Serdar Erkan
Mayıs 2022, Saskatoon

ÖNSÖZ

Elinizdeki bu kitabın ‘annesi’ sayılabilecek olan Okul PDR Programlarının Hazırlanması isimli kitabımı yaklaşık 16 yıl önce, alanda çalışan meslektaşlarıma yönelik olarak yazmışım. Önsözünde “içeriğinin kuramsal bilgilerden çok alanda çalışan meslektaşlarımızın hemen kullanabilecekleri nitelikteki uygulamaya dönük unsurlardan oluşmasına çaba gösterildiğini” belirtmişim. Kitabın yazılış amacına yeterince hizmet ettiğini düşünüyorum. Bununla beraber birçok üniversitede ders kitabı olarak da kullanılmaya başlanması, durumu benim açımdan değiştirdi. Kitabın bu yeni amaca uyarlanması gereği ortaya çıktı. Zaman zaman bunu yapmaya niyetlensem de başka öncelikler ortaya çıktığı için gerçekleştiremedim. Nihayet, belki de bir zihinsel kuluçka döneminin sonunda, o dönem görev yaptığım K.K.T.C.’de kitabı yeniden yazmaya başladım ve daha sonra döndüğüm Kanada’da tamamladım.

Tamamlamasına tamamladım ama öncekinden neredeyse bütünüyle farklı bir kitap ortaya çıktı. Bunun doğal olduğunu düşünüyorum çünkü o zamandan bu yana çok şey değişti. Neler değişti birlikte bakalım: On altı yıl önce gerek ülkemizde gerekse dünyada konuyla ilgili alanyazın oldukça kısıtlı idi. Yani bilgi birikimi arttı. Ülkemizde uygulama deneyimi yoktu, akademik dünyada bu konuda bilgisi olan kişi sayısı çok azdı, hatta ‘Rehberliğin programı olmaz!’ diyen hocalarımız vardı. Alanda çalışanlar konuya tamamen yabancı idi. PDR programlarında, benim Gazi Üniversitesi’nde doktora düzeyinde açtığım seçmeli ders dışında ders yoktu. Yani kitabın yazıldığı ortam değişti. Dolayısıyla kitabın yazılma amacı değişti. Belki de bunlar kadar önemli, ben değiştim. Alana, eğitime, bilime, kitaba ve hayata bakış açım değişti. Üslubum da değişti. Sonuçta aynı konuda kitap yazdığım halde ortaya başka bir kitap çıktı. Söz konusu kitap elinizdeki kitabı doğurdu desem yanlış olmayacak. Bu kitabın annesi olan kitap ise ‘sizlere ömür’ oldu, artık basılmayacak (burada kitabın doğurduğuna inanıyorsunuz da öldüğüne mi inanmıyorsunuz” diyerek Hoca Nasreddin’e gönderme yapmadan geçemeyeceğim ☺).

Benim de değiştirdiğimi yukarıda belirtmişim. Bunun bir yansımasını kitapta kullandığım kişisel değerlendirmelerimi içeren bölümlerde görebilirsiniz. Benden Söylemesi başlığı ile kitapta yer verdiğim bölümler, okurlarla söyleşi ihtiyacının sonucunda ortaya çıktı ve oralarda kendimi daha özgür hissettim. Ayrıca metin içlerinde de kişisel görüşlerimi yansıttığım bölümler oldu. Buralarda genellikle birinci tekil şahıs ifadeleri kullandım. Kitabın bilimsel içeriğinde sadece aktarım yapmamaya çalıştım. Yorumlayarak, katkı yaparak, ekleyerek, yeniden düzenleyerek, değiştirerek, eleştirerek, öneriler getirerek çeşitli özgün bilgi kümeleri de oluşturdum.

Âdettendir önsözde teşekkür edilir. Genellikle de kitaba en çok katkısı olandan başlayarak bir teşekkür listesi sunulur. Ben de yapacağım ama şu anki bakış açıma göre listenin çok uzun olması gerekecek. Herhalde hepimiz kabul ederiz ki ortaya koyduğumuz ürünler bugün kim olduğumuzun bir yansımasıdır. Bugün kim olduğumuz ise hem kalıtımımızın hem de etkileşimlerimizin tamamının bir sonucudur diyebiliriz. Kalıtımı 'bana bu genetik donanımı sağlayan rahmetli babama, sevgili anneme ve tüm atalarım'a vb. gibi başlayan bir ifade ile bir şekilde atlatabiliriz. Peki, etkileşimlerimiz ne olacak? Bizi olumlu etkileyen, katkı yapan binlerce yaşantı içinden hangilerini seçmeliyiz? Anadolu'nun bir köşesinde rehber öğretmen olarak görev yapan eski bir öğrencinizden uzun yıllar sonra aldığımız, derslerinizi hala hatırladığınızı belirten ve teşekkür eden iki satır e-postanın katkısı yok mudur yazdığımız bir kitaba? O sabah yürürken karşılaştığımız yabancından gelen sıcak bir 'günaydın' bir damla eklemes mi havuza? Öte yandan bugün kim olduğumuz sadece yaşadığımız olumlu deneyimlerin değil vefasızlıklar hayal kırıklıkları, ihanetler, üzüntüler, öfkelenmeler vb. gibi olumsuz yaşantılarımızın da bir sonucu değil midir? Bunlar da bizi olgunlaştırmaz mı? O zaman, ürünümüzde bu yaşantılara neden olanların da bir şekilde katkısı yok mudur? Varsa listeyi nasıl yapacağız? En iyisi klasik teşekkür içeriğine dönmek...

Tüm hocalarıma teşekkür ediyorum, eğitimime katkıları için. Eski öğrencilerim şimdiki meslektaşlarım ve güvenip sevdiğim insanlar olan; Prof. Dr. Âlim Kaya'ya ve Doç. Dr. Sinem Tarhan'a teşekkür ediyorum. Kitabı bir an evvel yazıp bitirmem konusunda beni teşvik ettikleri ve kitabı okuyarak geribildirim verdikleri için. Eşim Leyla'ya aynı nedenlerle teşekkür ediyorum. PEGEM AKADEMİ ekibine teşekkür ediyorum, kitabı yayınladıkları için. Bir de Tanrı'ya şükrediyorum, tüm verdikleri için.

Prof. Dr. Serdar Erkan

Şubat 2017, Saskatoon

İÇİNDEKİLER

Dördüncü Baskıya Önsöz	v
Önsöz	vi

1. BÖLÜM EĞİTİMDE PROGRAM GELİŞTİRME

Temel Kavramlar	1
Eğitim Programı	2
Eğitim Programı Türleri	4
Eğitim Programlarının Unsurları	7
Program Geliştirme	9
Program Geliştirme Yaklaşımları	10
Program Geliştirme Modelleri	11
Tyler'in Davranışsal Modeli	11
Döngüsel Modeller	13
Beauchamp'ın İşletme Modeli	14
Saylor, Alexander ve Lewis'in Yönetimsel Modeli	16
Oliva'nın Program Geliştirme Modeli	18
Taba'nın Öğretimsel Stratejiler Modeli	21
Weinstein ve Fantini'nin İnsancıl Modeli	22
Eisner'in Sistemik-Estetik Modeli	25
Demirel'in Program Geliştirme Modeli	27
Program Geliştirme İlkeleri	29
Eğitimde Program Geliştirme Alanının Temelleri	30
Eğitimde Program Geliştirme ve PDR Alanları Arasındaki İlişki	31

2. BÖLÜM OKUL PDR PROGRAMLARI

Okul PDR Programlarının Arka Planı	37
Okul PDR Programı Modelleri	39
Kapsamlı Okul PDR Programları Modeli	40
Sonuç Temelli Rehberlik Modeli	45
Gelişimsel Psikolojik Danışma ve Rehberlik Modeli	48
ASCA Ulusal Modeli	54
Stratejik Kapsamlı Model	62
Güçler Temelli Okul Danışmanlığı Modeli	66
Alanlar/Etkinlikler/Ortaklar Modeli	72

Dost Koleji-Boğaziçi Üniversitesi Modeli.....	79
Okul PDR Hizmetleri Program Modeli I.....	81
Okul PDR Hizmetleri Program Modeli II	84
Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Sunum Sistemi.....	88
PDR’de Program Geliştirme	96

3. BÖLÜM

HAZIRLIK VE PLANLAMA

Okul PDR Hizmetleri Kurullarının Oluşturulması	100
Programın Açıklamalar Bölümünün Yazılması	107
Programın Özeti.....	107
Programın Gerekeçesi	108
Programın Vizyonu ve Misyonu	112
Programın Felsefesi ve Sayılıtları	114
Program İçin Gerekli Kaynaklar ve Bütçe.....	118
Program Paydaşlarından Beklentiler	125
Program Geliştirme Takviminin Hazırlanması.....	127
Paydaşların Programa Desteklerinin Sağlanması	130
Mevcut Programın Değerlendirilmesi.....	132
Gereksinim Değerlemesinin Yapılması	133
Gereksinim Değerlemesinin Aşamaları	135

4. BÖLÜM

TASARIM I: TASARIMA GİRİŞ, AMAÇ VE İÇERİK

Eğitim Programı Tasarımı.....	145
Okul PDR Hizmetleri Programının Tasarımı: Tanım ve Basamaklar.....	149
Okul PDR Hizmetleri Programının Amaçlarının ve İçeriğinin Belirlenmesi.....	149

5. BÖLÜM

TASARIM II: HİZMET SUNUM SİSTEMİ VE ÇALIŞMA TAKVİMİ

Okul PDR Hizmetleri Programı Hizmet Sunum Sisteminin Tasarlanması	167
Gelişimsel ve Önleyici Hizmetler Programı	168
Sınıf İçi Grup Rehberliği Programı.....	169
Okul Düzeyinde Etkinlikler Programı.....	192
Önleyici Grup Rehberliği Programı	195

Yöneltilme Hizmetleri Programı	208
Bireyi Tanıma Etkinlikleri.....	214
Bilgi Verme Etkinlikleri.....	217
Yerleştirme ve İzleme Etkinlikleri.....	218
İyileştirici/Çarebulucu Hizmetler Programı.....	220
Sevk.....	221
Bireysel Psikolojik Danışma	230
Grupla Psikolojik Danışma.....	236
Krizle Müdahale	246
Dolaylı Hizmetler Programı	261
Program Yönetimi ve Araştırma	264
İşbirliği.....	266
Keneşçilik.....	288
Hak Savunuculuk.....	309
Okul PDR Hizmetleri Programı Çalışma Takviminin Tasarlanması	319
Tasarım Aşamasında Gerçekleştirilecek Diğer İşlemler.....	322

6. BÖLÜM UYGULAMA

Uygulama Ön Koşulları	323
Uygulamayı Etkileyen Etmenler.....	325
Uygulama Yaklaşımları.....	332
Okul PDR Programının Uygulanması.....	334

7. BÖLÜM DEĞERLENDİRME

Eğitimde Program Değerlendirme.....	337
Program Değerlendirme Modelleri	340
Hedef Yönelimli Model.....	340
Farklar Modeli	343
Bağlam-Girdi-Süreç-Ürün Modeli	345
Amaçlardan Bağımsız Model.....	348
Örtüşme Modeli	350
Yanıtlayıcı Model.....	353
Eğitsel Ustalık ve Eleştiri Modeli.....	356
Dört Düzeyli Model.....	358
Okul PDR Programının Değerlendirilmesi	363

Okul PDR Programları ve Hesap Verebilirlik	363
Okul PDR Programı Değerlendirme Süreci	371
Gysbers ve Henderson'un Değerlendirme Modeli	371
Rye ve Sparks'ın Değerlendirme Modeli	373
MEASURE Modeli.....	374
Lapan'ın Sonuç Temelli Planlama ve Değerlendirme Modeli	375
OPDRHPM II'nin Değerlendirme Sistemi	378
Kaynakça.....	417
Dizin.....	433
Ekler	439
EK 1: M.E.B. Sınıf Rehberlik Programı Kazanım Listesi	440
EK 2: RİBA Öğrenci Rehberlik İhtiyacı Belirleme Anketleri	506
EK 3: Sevk Formları.....	543
EK 4: Okul Psikolojik Danışmanı Ulusal Meslek Standartları	547

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Program Unsurları ve Cevapladıkları Sorular	8
Tablo 2. Yönetsel Modeldeki Temel Amaç Alanları.....	17
Tablo 3. Geleneksel ve Kapsamlı Gelişimsel Modellerin Karşılaştırılması	41
Tablo 4. Kapsamlı PDR Program Bileşenlerine İlişkin Etkinlikler	43
Tablo 5. Okul Psikolojik Danışmanın Haftalık Zaman Dağılımı	53
Tablo 6. ASCA Modeli 4. Baskı İçeriği	58
Tablo 7. Stratejik Kapsamlı Modelde Sunum Yöntemlerine Örnekler	64
Tablo 8. Gelişimsel Güçler Listesi.....	68
Tablo 9. Alanlar/Etkinlikler/Ortaklar Modeli	74
Tablo 10. AEO Modelinde Etkinlik Açıklamaları ve Örnekleri	76
Tablo 11. M.E.B. Sınıf Rehberlik Programının Alanlara Göre Genel Amaçları	91
Tablo 12. Program Geliştirme Kurullarına Üye Seçim Yöntemleri	105
Tablo 13. PDR Programı Aracılığı ile Paydaşlara Sağlanacak Yararlar	111
Tablo 14. Program Geliştirme Takvimi	129
Tablo 15. Örnek Gereksinim Değerleme Anketi (1).....	138
Tablo 16. Örnek Gereksinim Değerleme Anketi (2).....	139
Tablo 17. Güç Belirleme Anketi Örneği	141
Tablo 18. ÇEGG Gereksinim Maddesi Örneği.....	142
Tablo 19. ÇEGG Güçler Maddesi Örneği.....	143
Tablo 20. Farklı Eğitim Programı Tasarım Yaklaşımları	147
Tablo 21. ASCA Anlayış ve Davranış Standartları	156
Tablo 22. Missouri Kapsamlı PDR Program'ından Büyük Fikir Örnekleri	157
Tablo 23. Genel, Yerel ve Özel Hedefleri Belirlerken 2021-2022 Öğretim Yılında Temel Alınan Liste.....	161
Tablo 24. Yetişkin Ortaklar İçin Amaç Örnekleri	162
Tablo 25. Öğrenci Gereksinim Düzeyleri ve Müdahale Stratejileri	163
Tablo 26. Müdahaleye Tepki ve Okul Danışmanlığı.....	165
Tablo 27. Ünite Planı Örneği	179
Tablo 28. Ders (Etkinlik) Planı Örneği.....	181
Tablo 29. MEBSRP Etkinlik Örneği.....	184
Tablo 30. Risk Etmenleri.....	196
Tablo 31. Koruyucu Etmenler	199
Tablo 32. Etkili Önleyici Programların İlkeleri	201
Tablo 33. Yönelme Etkinlik Tasarım Formu	220
Tablo 34. Öğretmen Sevk Formu Örneği	225
Tablo 35. Grupla Psikolojik Danışma İçin Uygun Olan ve Olmayan Konu Örnekleri	238
Tablo 36. Grupla Psikolojik Danışma Evreleri ve Grup Liderinin Görevleri	240
Tablo 37. Çeşitli Kriz Yaratıcı Durum Örnekleri	249

Tablo 38. Ortak Kriz Tepkileri.....	251
Tablo 39. Krize Müdahale Planlama İçeriği.....	255
Tablo 40. Okul Krize Müdahale Plan Taslağı.....	258
Tablo 41. Hizmet Öncelikleri.....	262
Tablo 42. İşbirliği Engelleri ve Çözüm Önerileri	269
Tablo 43. İşbirliği Alanlarında Yönetici ve Danışman Rollerini.....	271
Tablo 44. Okul Müdürü-Okul Danışmanı İlişki Ölçütleri.....	272
Tablo 45. Akademik Çıktıların Güçlendirilmesi İçin Öğretmen-Okul Danışmanı İşbirliği Etkinlik Örnekleri.....	276
Tablo 46. Okul Aile İşbirliği İçin Engelleyici Veli ve Eğitimci Rollerini.....	280
Tablo 47. Veli Katılım Türleri ve Etkinlik Örnekleri.....	284
Tablo 48. Çeşitli Keneşçilik Modellerinin Karşılaştırılması	293
Tablo 49. Keneşçilik Sürecinin Aşamaları.....	295
Tablo 50. Öğretmenler Açısından Keneşçiliğin Bedel ve Ödülleri	298
Tablo 51. Keneşçilik Evreleri ve İletişim Becerileri.....	299
Tablo 52. Keneşçilik Aşamaları Gerekli Beceriler ve Hedefler	300
Tablo 53. Hak Savunuculuk Düzey ve Alanları.....	311
Tablo 54. Hak Savunuculuk Örnekleri	313
Tablo 55. Hak Savunuculuk Modelleri	314
Tablo 56. Program Uygulamasını Etkileyen Çerçeve Etmenler	325
Tablo 57. Paydaşların Yeni Okul PDR Programına Yönelik İlgisi Düzeyleri	328
Tablo 58. Yeni Okul PDR Programının Uygulanma Düzeyleri.....	329
Tablo 59. Tasarım Ölçütleri.....	343
Tablo 60. Değerlendirme Evrelerine Göre Kıyaslama Unsurları.....	344
Tablo 61. Değerlendirme Türlerinin Biçimleyici ve Değer Biçmeye Yönelik Değerlendirme Rollerini ile İlişkisi.....	348
Tablo 62. ABM'de Yapılması ve Yapılmaması Gerekenler	350
Tablo 63. Dört Düzeyli Model Uygulama Kılavuzu.....	360
Tablo 64. Hesap Verebilirlik Çalışmalarının Avantaj ve Dezavantajları.....	364
Tablo 65. OPDRHP Değerlendirme Boyutlarının İçerikleri	380
Tablo 66. Tasarım Değerlendirme İçin Örnek Standartlar	383
Tablo 67. Etkinlik Kayıt Örneği.....	386
Tablo 68. Gözlem Formu Örneği	388
Tablo 69. Örnek Çıktı Değerlendirme Formu (1).....	391
Tablo 70. Örnek Çıktı Değerlendirme Formu (2).....	392
Tablo 71. Örnek Gözlem Formu.....	393
Tablo 72. Okul Danışmanlığında Bireysel Odaklılık ve Sistem Odaklılık	400
Tablo 73. Okul Danışmanlarının Çalışma Alanı.....	402
Tablo 74. Okul Danışmanı Değerlendirme Form Örneği (1).....	408
Tablo 75. Yeterlik Tanımlayıcı Örnekleri	409
Tablo 76. Okul Danışmanı Değerlendirme Form Örneği (2).....	414

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Eğitim Programı Türleri Arasındaki İlişki	5
Şekil 2. Eğitim Programlarının Unsurları	7
Şekil 3. Eğitim Programı Ağı	8
Şekil 4. Tyler'ın Eğitim Programı Geliştirme Modeli	12
Şekil 5. Wheeler'in Döngüsel Modeli	13
Şekil 6. Nicholls ve Nicholls'un Döngüsel Modeli	14
Şekil 7. Beauchamp'ın İşletme Modeli	15
Şekil 8. Saylor, Alexander ve Lewis'in Yönetsel Modeli	16
Şekil 9. Oliva'nın Program Geliştirme Modeli	20
Şekil 10. Taba'nın Program Geliştirme Modeli	22
Şekil 11. Duyuşsal Program	23
Şekil 12. Eisner'in Estetik Modeli	26
Şekil 13. Demirel'in Program Geliştirme Modeli	28
Şekil 14. Okul PDR Programı ve Diğer Programların İlişkisi	34
Şekil 15. Okul PDR Hizmetlerinin Değişim Yönü	37
Şekil 16. Kapsamlı PDR Programı Unsurları ve Bileşenleri	42
Şekil 17. Kapsamlı PDR Programlarının Geliştirilme Süreci	44
Şekil 18. Sonuç Temelli Rehberlik Modeli	46
Şekil 19. Myrick'in Gelişimsel Modeli	52
Şekil 20. ASCA Modeli	55
Şekil 21. Stratejik Kapsamlı Modelin Bileşenleri	64
Şekil 22. Eksiklik Döngüsü	67
Şekil 23. Güçler Temelli Döngü	67
Şekil 24. Okul PDR Hizmetleri Modeli I	83
Şekil 25. Okul PDR Programlarının Başlıca Unsurları	84
Şekil 26. Okul PDR Hizmetleri Program Modeli II	87
Şekil 27. Hizmet Sunum Sistemi ve İçerikleri	87
Şekil 28. M.E.B. Rehberlik Hizmetleri Sunum Sistemi	88
Şekil 29. OPDRHPM II'nin Program Geliştirme Sistemi	97
Şekil 30. Rehberlik Kurulları	100
Şekil 31. Program Geliştirme Takvimi	130
Şekil 32. İleriye Doğru Tasarım	146
Şekil 33. Merkezi Tasarım	146
Şekil 34. Geriye Doğru Tasarım	146
Şekil 35. Kuramdan Uygulamaya Dönüşüm	153
Şekil 36. İOKSRP'de Yeterlik Alanları ve Birbirleri ile İlişkileri	155
Şekil 37. Müdahaleye Tepki Piramidi	164
Şekil 38. Sınıf İçi Grup Rehberliği Programı	169
Şekil 39. Etkinlik Tasarımı (1)	172